

Міністерство освіти і науки України
Чернігівський національний технологічний університет
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Юридичний факультет
Кафедра трудового права, адміністративного права та процесу

**СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОКРЕМИМ
КАТЕГОРІЯМ ОСІБ**

КОНСПЕКТ ЛЕКЦІЇ

з дисципліни **“Право соціального обслуговування”** для студентів
заочної форми навчання напряму підготовки 6.130102 - Соціальна робота

Обговорено і рекомендовано
на засіданні кафедри трудового права
адміністративного права та процесу
Протокол № 4 від 30 жовтня 2018 року

Чернігів ЧНТУ 2018

Соціальні послуги, що надаються окремим категоріям осіб. Конспект лекції з дисципліни “Право соціального обслуговування” для студентів заочної форми навчання напряму підготовки 6.130102 - Соціальна робота / Укл.: Литвиненко В.М.– Чернігів: ЧНТУ, 2018. – 28 с.

Укладач: ЛИТВИНЕНКО ВАЛЕНТИНА МИКОЛАЇВНА, кандидат юридичних наук, доцент кафедри трудового права, адміністративного права та процесу, доцент

Відповідальний за випуск: РУДИК ВІКТОРІЯ АНАТОЛІЇВНА,
завідувач кафедри трудового права,
адміністративного права та процесу, кандидат
юридичних наук, доцент

Рецензент: КОЛОДІЙ ІННА МИКОЛАЇВНА, зав. кафедри цивільного, господарського права та процесу, кандидат юридичних наук

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, ЯКІ НАДАЮТЬСЯ БІЖЕНЦЯМ ТА ОСОБАМ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ДОДАТКОВОГО АБО ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ	6
2 СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ БЕЗДОМНИХ ОСІБ І БЕЗПРИТУЛЬНИХ ДІТЕЙ	10
3 СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ	15
4 СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОСОБАМ, ЯКІ ВІДБУВАЛИ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ОБМЕЖЕННЯ ВОЛІ АБО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК.....	17
5 НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЦЕНТРАМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ.....	22
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ	24
ВИСНОВКИ.....	24
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	26

ВСТУП

Навчальним планом для підготовки фахівців напряму підготовки 6.130102 Соціальна робота заочної форми навчання на факультеті соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації передбачено викладання дисципліни «Право соціального обслуговування».

Метою її викладання є формування у студентів факультету соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації комплексу теоретичних знань про систему суб'єктів, які надають соціальні послуги, форми та види їх надання, правовий статус отримувачів соціальних послуг та підстави надання соціальних послуг.

Однією із тем, яка входить в предмет вивчення дисципліни, є тема «Соціальні послуги окремим категоріям осіб». Дана тема включає перелік питань, що розкривають систему соціальних послуг і закладів через які вони надаються особам, які постраждали від торгівлі людьми, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, які постраждали від терористичного акту, бездомним особам і безпритульним дітям, біженцям та особам, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

Основною задачею лекції є викладення важливих питань теми, зокрема, щодо: правового статусу біженців, соціальних послуг, що надаються у пунктах тимчасового розміщення біженців, закладів, які надають соціальні послуги для бездомних осіб та безпритульних дітей, системи соціальних послуг бездомним особам, соціальної реабілітацію осіб, які постраждали від терористичного акту, видів послуг для осіб, які постраждали від терористичного акту, видів соціальних послуг для звільнених осіб, які проживають у спеціальних будинках-інтернатах, суб'єктів, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми. Крім цього зазначений конспект лекції містить основні висновки по викладеному матеріалу та список нормативних актів, які допоможуть студенту досконаліше і глибше ознайомитися з темою.

За результатами вивчення лекції з теми “Соціальні послуги окремим категоріям осіб” студенти повинні знати: систему суб’єктів, які надають соціальні послуги особам, які постраждали від торгівлі людьми, які відбували покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, які постраждали від терористичного акту, бездомним особам і безпритульним дітям, біженцям та особам, які потребують додаткового або тимчасового захисту.

Студенти повинні вміти: роз’яснити чинне законодавство щодо надання соціальних послуг окремим категоріям осіб; застосувати отримані знання у практичній діяльності.

1 СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, ЯКІ НАДАЮТЬСЯ БІЖЕНЦЯМ ТА ОСОБАМ, ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ДОДАТКОВОГО АБО ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ

Правовою основою закріплення спеціального правового статусу біженців та осіб, які потребують додаткового захисту є Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 8 липня 2011 року. Згідно цього нормативного акту:

- біженець - це особа, яка не є громадянином України і внаслідок обґрунтованих побоювань стати жертвою переслідувань за ознаками раси, віросповідання, національності, громадянства (підданства), належності до певної соціальної групи або політичних переконань перебуває за межами країни своєї громадянської належності та не може користуватися захистом цієї країни або не бажає користуватися цим захистом внаслідок таких побоювань, або, не маючи громадянства (підданства) і перебуваючи за межами країни свого попереднього постійного проживання, не може чи не бажає повернутися до неї внаслідок зазначених побоювань;

- особа, яка потребує додаткового захисту, - це особа, яка не є біженцем відповідно до Конвенції про статус біженців 1951 року і Протоколу щодо статусу біженців 1967 року та цього Закону, але потребує захисту, оскільки така особа змушена була прибути в Україну або залишитися в Україні внаслідок загрози її життю, безпеці чи свободі в країні походження через побоювання застосування щодо неї смертної кари або виконання вироку про смертну кару чи тортур, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання або загальнопоширеного насильства в ситуаціях міжнародного або внутрішнього збройного конфлікту чи систематичного порушення прав людини і не може чи не бажає повернутися до такої країни внаслідок зазначених побоювань;

- особи, які потребують тимчасового захисту, - це іноземці та особи без громадянства, які масово вимушені шукати захист у в Україні внаслідок зовнішньої агресії, іноземної окупації, громадянської війни, зіткнень на

етнічній основі, природних чи техногенних катастроф або інших подій, що порушують громадський порядок у певній частині або на всій території країни походження.

Закон закріплює окремо права та обов'язки для осіб, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, для осіб, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту та осіб, яким надано тимчасовий захист.

Особа, стосовно якої прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, має право на: тимчасове працевлаштування, навчання, медичну допомогу в порядку, встановленому законодавством України; проживання у родичів, у готелі, піднаймання житлового приміщення або користування житлом, наданим у пункті тимчасового розміщення біженців; безоплатну правову допомогу в установленому порядку; конфіденційне листування з Управлінням Верховного Комісара Організації Об'єднаних Націй (УВКБ ООН) у справах біженців та право на відвідання співробітниками УВКБ ООН; інші права, передбачені Конституцією та законами України для іноземців та осіб без громадянства, які законно перебувають на території України.

Особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, має рівні з громадянами України права на: пересування, вільний вибір місця проживання, вільне залишення території України, крім обмежень, встановлених законом; працю; провадження підприємницької діяльності, не забороненої законом; охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування; відпочинок; освіту; свободу світогляду і віросповідання; направлення індивідуальних чи колективних письмових звернень або особисте звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб цих органів; володіння, користування і розпорядження своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності; оскарження до суду рішень, дій чи бездіяльності органів державної

влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб; звернення за захистом своїх прав до Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини; безоплатну правову допомогу в установленому порядку.

Особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, має рівні з громадянами України права у шлюбних та сімейних відносинах.

Особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, має право на одержання грошової допомоги, пенсії та інших видів соціального забезпечення в порядку, встановленому законодавством України, та користування житлом, наданим у місці проживання.

Особа, яку визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, користується іншими правами і свободами, передбаченими Конституцією та законами України.

Особа, яким надано тимчасовий захист, мають право на: безоплатне проживання у придатних для тимчасового перебування місцях. Вимоги до місць тимчасового перебування осіб, яким надано тимчасовий захист, встановлюються Кабінетом Міністрів України. Перелік місць для тимчасового перебування осіб, яким надано тимчасовий захист, та порядок утримання таких місць визначаються Кабінетом Міністрів України з урахуванням пропозицій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування; забезпечення достатнім харчуванням, ліками, одягом з урахуванням спеціальних потреб дітей, у тому числі новонароджених, осіб із захворюваннями, осіб похилого віку; отримання роботи в Україні на строк, на який надано тимчасовий захист; отримання грошової допомоги, якщо в них немає інших доходів в Україні; свободу пересування територією України на тих самих умовах, що визначаються законами України для іноземців та осіб без громадянства, які перебувають на території України на законних підставах; безоплатну невідкладну медичну допомогу в державних закладах охорони здоров'я; добровільне повернення в країну походження; подання заяви про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, у порядку,

встановленому цим Законом; отримання інформації про свої права та обов'язки рідною або зрозумілою їм мовою; користування іншими правами, які їм гарантуються відповідно до міжнародних договорів, законів та інших нормативно-правових актів України. Однією із важливих соціальних послуг є влаштування у пункти тимчасового розміщення біженців.

Так, згідно Положення про пункти тимчасового розміщення біженців, затвердженого Наказом Міністерства внутрішніх справ України 14 червня 2018 року № 503 пункт тимчасового розміщення біженців (далі - пункт) – це місце для тимчасового розміщення осіб, які подали заяву про визнання біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцем чи особою, яка потребує додаткового захисту, та яких визнано біженцем або особою, яка потребує додаткового захисту. Пункт утворюється, реорганізується, утримується та ліквідується Державною міграційною службою України і належить до сфери її управління.

Основними завданнями пунктів є: забезпечення тимчасового розміщення строком до шести місяців осіб, які подали заяви про визнання біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцями чи особами, які потребують додаткового захисту, яких визнано біженцями або особами, які потребують додаткового захисту; створення належних умов для проживання осіб, які розміщені в пункті, забезпечення їх необхідною первинною медичною допомогою, харчуванням тощо; сприяння та створення умов для реалізації особами, які розміщені в пункті, прав і свобод, передбачених законодавством.

До пунктів направляються особи, які подали заяви про визнання біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, та особи, стосовно яких прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо визнання біженцями чи особами, які потребують додаткового захисту, та не можуть самотійно забезпечити себе житлом.

2 СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ ДЛЯ БЕЗДОМНИХ ОСІБ І БЕЗПРИТУЛЬНИХ ДІТЕЙ

Основним нормативним актом, який закріплює соціальний захист бездомних осіб і безпритульних дітей є Закон України "Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей" від 2 червня 2005 р. Згідно цього Закону бездомна особа - це особа, яка перебуває у соціальному становищі бездомності. До бездомних осіб належать безпритульні особи та особи, які мають притулок; безпритульна особа - це повнолітня особа, яка проживає на вулиці, в парках, підвалах, під'їздах будинків, на горищах, об'єктах незавершеного будівництва, в інших місцях, непризначених та непридатних для проживання, у тому числі жилих приміщеннях, що перебувають в аварійному стані; безпритульні діти - діти, які були покинуті батьками, самі залишили сім'ю або дитячі заклади, де вони виховувалися, і не мають певного місця проживання.

Система соціальних послуг для зазначених вище осіб надаються через заклади для бездомних осіб і безпритульних дітей, якими є соціальні заклади, діяльність яких спрямована на допомогу бездомним особам і безпритульним дітям, їх підтримку та реінтеграцію.

Зкладами соціального захисту для бездомних осіб є: будинок нічного перебування; центр реінтеграції бездомних осіб; соціальний готель; інші заклади, що надають послуги бездомним особам.

Зклади соціального захисту для бездомних осіб створюються місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, об'єднаннями громадян, релігійними організаціями, підприємствами, установами, організаціями незалежно від форми власності, фізичними особами відповідно до потреб регіону.

Зкладами соціального захисту для безпритульних дітей є: притулок для дітей служби у справах дітей; центр соціально-психологічної реабілітації дітей; соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко).

Будинок нічного перебування (далі - нічліжний будинок) - це заклад соціального захисту для ночівлі (розміщення на ніч) бездомних осіб, прийом до якого не потребує попереднього медичного обстеження. Правовою основою надання соціальних послуг у будинках нічного перебування є Типове положення про будинок нічного перебування, затверджене Наказом Міністерства праці та соціальної політики України 14.02.2006 N 31.

Нічліжний будинок надає послуги бездомним особам, які досягли 18 років, та на законних підставах проживали і після втрати прав на житлові приміщення проживають на території України на підставі їх звернення та документів, що посвідчують особу (за наявності). Приймання до нічліжного будинку попереднього медичного обстеження не потребує.

У разі звернення до нічліжного будинку безпритульних дітей вони в супроводі працівників нічліжного будинку направляються до притулків для дітей служб у справах дітей за територіальним принципом розташування. У разі, якщо до нічліжного будинку звернулися бездомні особи з дітьми, діти направляються до притулків для дітей служби у справах дітей лише за згодою батьків.

Центр реінтеграції бездомних осіб - це заклад соціального захисту, діяльність якого спрямована на поступове повернення бездомної особи до самостійного повноцінного життя шляхом надання їй комплексу соціальних послуг з урахуванням індивідуальних потреб. Соціальні послуги надаються у центрі згідно Державного стандарту соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб, затвердженого Наказом Міністерства соціальної політики України 19.09.2013 № 596.

Основні заходи, що становлять зміст соціальної послуги щодо соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб, передбачають: розвиток, формування та підтримку соціальних навичок; допомогу в аналізі життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх вирішення, складання плану виходу із складної життєвої ситуації; залучення отримувача до вирішення власної складної життєвої ситуації; надання інформації з питань соціального захисту

населення; прей будинок) - це заклад соціального захисту для ночівлі (розміщення на ніч) бездомних осіб, прийом до якого не потребує попереднього медичного обстеження. Правовою основою надання соціальних послуг у будинках нічного перебування є Типове положення про будинок нічного перебування, затверджене Наказом Міністерства праці та соціальної політики України 14.02.2006 N 31.

Нічліжний будинок надає послуги бездомним особам, які досягли 18 років, та на законних підставах проживали і після втрати прав на житлові приміщення проживають на території України на підставі їх звернення та документів, що посвідчують особу (за наявності). Приймання до нічліжного будинку попереднього медичного обстеження не потребує.

У разі звернення до нічліжного будинку безпритульних дітей вони в супроводі працівників нічліжного будинку направляються до притулків для дітей служб у справах дітей за територіальним принципом розташування. У разі, якщо до нічліжного будинку звернулися бездомні особи з дітьми, діти направляються до притулків для дітей служби у справах дітей лише за згодою батьків.

Центр реінтеграції бездомних осіб - це заклад соціального захисту, діяльність якого спрямована на поступове повернення бездомної особи до самостійного повноцінного життя шляхом надання їй комплексу соціальних послуг з урахуванням індивідуальних потреб. Соціальні послуги надаються у центрі згідно Державного стандарту соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб, затвердженого Наказом Міністерства соціальної політики України 19.09.2013 № 596.

Основні заходи, що становлять зміст соціальної послуги щодо соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб, передбачають: розвиток, формування та підтримку соціальних навичок; допомогу в аналізі життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх вирішення, складання плану виходу із складної життєвої ситуації; залучення отримувача до вирішення власної складної життєвої ситуації; надання інформації з питань соціального захисту

населення; преомоги. Правовою основою діяльності центру є Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. N 87.

, та на законних підставах проживали і після втрати прав на житлові приміщення проживають на території України на підставі їх звернення та документів, що посвідчують особу (за наявності). Приймання до нічліжного будинку попереднього медичного обстеження не потребує.

У разі звернення до нічліжного будинку безпритульних дітей вони в супроводі працівників нічліжного будинку направляються до притулків для дітей служб у справах дітей за територіальним принципом розташування. У разі, якщо до нічліжного будинку звернулися бездомні особи з дітьми, діти направляються до притулків для дітей служби у справах дітей лише за згодою батьків.

Центр реінтеграції бездомних осіб - це заклад соціального захисту, діяльність якого спрямована на поступове повернення бездомної особи до самостійного повноцінного життя шляхом надання їй комплексу соціальних послуг з урахуванням індивідуальних потреб. Соціальні послуги надаються у центрі згідно Державного стандарту соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб, затвердженого Наказом Міністерства соціальної політики України 19.09.2013 № 596.

Основні заходи, що становлять зміст соціальної послуги щодо соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб, передбачають: розвиток, формування та підтримку соціальних навичок; допомогу в аналізі життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх вирішення, складання плану виходу із складної життєвої ситуації; залучення отримувача до вирішення власної складної життєвої ситуації; надання інформації з питань соціального захисту населення; преомоги. Правовою основою діяльності центру є Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. N 87.

ання. У разі, якщо до нічліжного будинку звернулися бездомні особи з дітьми, діти направляються до притулків для дітей служби у справах дітей лише за згодою батьків.

Центр реінтеграції бездомних осіб - це заклад соціального захисту, діяльність якого спрямована на поступове повернення бездомної особи до самостійного повноцінного життя шляхом надання їй комплексу соціальних послуг з урахуванням індивідуальних потреб. Соціальні послуги надаються у центрі згідно Державного стандарту соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб, затвердженого Наказом Міністерства соціальної політики України 19.09.2013 № 596.

Основні заходи, що становлять зміст соціальної послуги щодо соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб, передбачають: розвиток, формування та підтримку соціальних навичок; допомогу в аналізі життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх вирішення, складання плану виходу із складної життєвої ситуації; залучення отримувача до вирішення власної складної життєвої ситуації; надання інформації з питань соціального захисту населення; преомоги. Правовою основою діяльності центру є Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. N 87.

редбачають: розвиток, формування та підтримку соціальних навичок; допомогу в аналізі життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх вирішення, складання плану виходу із складної життєвої ситуації; залучення отримувача до вирішення власної складної життєвої ситуації; надання інформації з питань соціального захисту населення; преомоги. Правовою основою діяльності центру є Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. N 87.

Соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко) – це заклад соціального захисту для проживання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, дітей, що опинились у складних життєвих

обставинах, безпритульних дітей віком від 3 до 18 років, надання їм комплексної соціальної, психологічної, педагогічної, медичної, правової, інших видів допомоги та подальшого влаштування дітей. Надання соціальних послуг у центрі здійснюється на основі Типового положення про соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2005 р. N 1291.

Суб'єктами, які забезпечують реінтеграцію бездомних осіб, можуть надаватися такі послуги: тимчасовий притулок, соціальні, медичні, юридичні, освітні, реабілітаційні.

Бездомним особам надаються послуги за місцем їх проживання або місцем перебування, а саме в закладах для цієї категорії осіб, а також поза межами таких закладів із застосуванням мобільної форми надання соціальних послуг - соціального патрулювання. Соціальне патрулювання - це мобільна форма надання соціальних послуг відповідними фахівцями поза межами закладів для бездомних осіб. Соціальне патрулювання може здійснюватись працівниками закладів для бездомних осіб, представниками громадських і благодійних організацій. Користувачами таких послуг є бездомні особи віком від 18 років, які через різні обставини постійно/періодично проживають на вулиці і не користуються або частково користуються послугами закладів соціального захисту для бездомних осіб.

Порядок здійснення соціального патрулювання, затверджено наказом Міністерства соціальної політики України 19.07.2011 N 283.

Послуги можуть надаватися і на платній, і на безоплатній основі відповідно до законодавства.

3 СОЦІАЛЬНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ТЕРОРИСТИЧНОГО АКТУ

Згідно Закону України «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 року № 638-IV правову основу боротьби з тероризмом становлять Конституція України, Кримінальний кодекс України, згаданий Закон, інші закони України, Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом, 1977

р., Міжнародна конвенція про боротьбу з бомбовим тероризмом, 1997 р., Міжнародна конвенція про боротьбу з фінансуванням тероризму, 1999 р., інші міжнародні договори України, укази і розпорядження Президента України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, а також інші нормативно-правові акти.

Безпосередньо соціальна реабілітація осіб, які постраждали від терористичного акту здійснюється згідно до Порядку проведення соціальної реабілітації осіб, які постраждали від терористичного акту, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 р. N 982. Так, соціальна реабілітація осіб, які постраждали від терористичного акту, включає заходи із психологічної, медичної та професійної реабілітації, працевлаштування, подання правової допомоги та надання житла. Проведення соціальної реабілітації постраждалих осіб організують місцеві органи виконавчої влади, на території яких вчинено терористичний акт.

У разі вчинення терористичного акту місцеві органи виконавчої влади: вживають з урахуванням характеру акту та його наслідків, а також інших обставин першочергових заходів до виявлення та обліку постраждалих осіб, визначення видів соціальної реабілітації та її обсягів, тимчасового розміщення таких осіб; створюють для них належні побутові умови, організують харчування, забезпечення одягом і медикаментами; утворюють регіональні комісії (ради) із соціальної реабілітації постраждалих осіб; визначають обсяг фінансування заходів із соціальної реабілітації постраждалих осіб. Рішення регіональної комісії щодо проведення соціальної реабілітації постраждалих осіб оформляється протоколом. На підставі рішення регіональної комісії (ради) постраждалій особі видається довідка, в якій зазначаються види соціальної реабілітації, що потребує ця особа. Довідка підписується головою комісії (ради), яка прийняла рішення, скріплюється печаткою місцевого органу виконавчої влади і є підставою для проведення соціальної реабілітації.

Психологічна, а також медична реабілітація, що включає амбулаторно-поліклінічне, спеціалізоване медичне та санаторно-курортне лікування, проводиться у закладах охорони здоров'я, перелік яких визначається регіональною комісією (радою).

Психологічна допомога постраждалим особам з числа студентів, слухачів або учнів навчальних закладів може надаватися цими закладами за наявності відповідної матеріальної бази і фахівців. Заходи щодо забезпечення захисту дітей, які залишилися без піклування батьків, здійснюються органами опіки та піклування.

Професійна реабілітація постраждалих осіб включає заходи із професійної підготовки та перепідготовки, сприяння в працевлаштуванні, що здійснюються державною службою зайнятості.

Організація надання правової допомоги постраждалим особам здійснюється місцевими органами виконавчої влади, як правило, із залученням юридичних служб цих органів та територіальних органів Міністерства юстиції.

Постраждали особи, житло яких в результаті терористичного акту пошкоджено або знищено, для тимчасового проживання забезпечуються житлом з відповідних фондів місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ та організацій. Надання зазначеним особам житла для постійного проживання здійснюється місцевими органами виконавчої влади згідно із законодавством. Для проведення заходів із соціальної реабілітації постраждалих осіб місцеві органи виконавчої влади можуть залучати в установленому порядку від підприємств, установ та організацій і громадян кошти, одяг, продукти харчування та інші предмети першої необхідності.

4 СОЦІАЛЬНІ ПОСЛУГИ, ЩО НАДАЮТЬСЯ ОСОБАМ, ЯКІ ВІДБУВАЛИ ПОКАРАННЯ У ВИДІ ОБМЕЖЕННЯ ВОЛІ АБО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ НА ПЕВНИЙ СТРОК

Згідно Закону України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний

строк» від 17 березня 2011 року звільнені особи - це особи, які відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк, а також звільнені від подальшого відбування зазначених видів покарань на підставах, передбачених законом.

Соціальний патронаж здійснюється стосовно звільнених осіб, які звернулися до суб'єктів соціального патронажу протягом шести місяців після звільнення з установ виконання покарань. Суб'єктами соціального патронажу є центральні і місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, об'єднання громадян, а також фізичні особи, які здійснюють соціальний патронаж. Суб'єктами соціального патронажу надаються послуги тимчасового притулку, а також соціальні, медичні, юридичні, освітні, реабілітаційні та інші послуги.

Спеціалізованими установами для звільнених осіб є: центр соціальної адаптації; спеціальний будинок-інтернат.

Спеціалізовані установи для звільнених осіб утворюються відповідно до потреб регіону місцевими органами виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, підприємствами, установами та організаціями, об'єднаннями громадян.

Центр соціальної адаптації - це соціальна установа, діяльність якої спрямована на поступове повернення звільнених осіб до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві шляхом надання їм соціальних послуг та сприяння в отриманні іншої допомоги з урахуванням індивідуальних потреб.

Діяльність центру соціальної адаптації регулюється Типовим положенням про центр соціальної адаптації звільнених осіб, затвердженим Наказом Міністерства праці та соціальної політики України 14.02.2006 N 31. Центр надає соціальні послуги громадянам України, іноземцям та особам без громадянства, які досягли 35 років, постійно проживають на території України і звернулися до Центру протягом шести місяців після звільнення з установ виконання покарань. До Центру приймаються особи, які втратили

соціально корисні зв'язки, мають труднощі у влаштуванні на роботу, мають можливу загрозу негативного впливу з боку оточення.

Центр надає такі види соціальних послуг: "соціальна адаптація" (допомога в аналізі життєвої ситуації, визначенні основних проблем, шляхів їх вирішення; надання інформації з питань соціального захисту населення; представництво інтересів; корекція психологічного стану та поведінки в повсякденному житті; допомога в оформленні документів; сприяння працевлаштуванню; допомога у зміцненні/відновленні родинних та суспільно корисних зв'язків тощо); "соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці" (регулярні зустрічі з отримувачем послуги; відвідування на робочому місці; сприяння в отриманні інших послуг, організації взаємодії з іншими суб'єктами соціального супроводу; навчання та розвиток трудових і соціальних навичок тощо); "надання притулку" (надання ліжко-місця з комунально-побутовими послугами; забезпечення твердим та м'яким інвентарем, за можливості одягом, взуттям, харчуванням; створення умов для здійснення санітарно-гігієнічних заходів тощо); інші соціальні послуги, визначені законодавством України. До складу Центру входять: житлові приміщення, душова, санітарний вузол, пральня; їдальня, харчоблок; медичний пост, медичний ізолятор; адміністративні приміщення, приміщення для відпочинку; господарські, виробничі приміщення; тощо.

Час перебування клієнта в Центрі залежить від його індивідуальних особливостей та конкретних умов, що сприяють соціальній адаптації цієї особи до умов на волі. Відрахування з Центру здійснюється на підставі особистої заяви клієнта або за рішенням директора Центру у разі порушення клієнтом угоди.

Спеціальний будинок-інтернат - соціально-медична установа, призначена для постійного проживання звільнених осіб - громадян похилого віку, осіб з інвалідністю I і II груп, які за станом здоров'я потребують стороннього догляду, побутового і медичного обслуговування.

До спеціального будинку-інтернату на безоплатній основі приймаються звільнені особи - громадяни похилого віку, особи з інвалідністю I і II груп, що не мають працездатних дітей або інших родичів, які згідно із законом зобов'язані їх утримувати.

До спеціального будинку-інтернату можуть прийматися на платній основі звільнені особи, що мають працездатних дітей або інших родичів, які згідно із законом зобов'язані їх утримувати.

Діяльність спеціальних будинків-інтернатів регулюється Типовим положенням про спеціальний будинок-інтернат, затвердженим Наказом Міністерства соціальної політики України 09.11.2011 № 432.

Основними завданнями будинку-інтернату є забезпечення належних умов для проживання, медичної, соціальної, психологічної реабілітації та надання медичної допомоги особам.

Мешканці будинку-інтернату забезпечуються відповідно до встановлених норм: житловою площею з усіма комунально-побутовими зручностями; одягом, взуттям, постільною білизною, засобами особистої гігієни, м'яким і твердим інвентарем та столовим посудом відповідно до встановлених законодавством норм; харчуванням, у тому числі і дієтичним, з урахуванням стану здоров'я осіб, які проживають у будинку-інтернаті; медикаментами та життєво необхідними ліками відповідно до призначень лікарів; цілодобовим медичним обслуговуванням, включно з наданням невідкладної медичної допомоги для госпіталізації особи, консультативною допомогою, стаціонарним лікуванням на базі закріплених лікувально-профілактичних закладів охорони здоров'я, в порядку, встановленому чинним законодавством; наданням комплексу реабілітаційних послуг відповідно до індивідуальної програми реабілітації інваліда.

Відрахування особи з будинку-інтернату здійснюється відповідно до рішення управлінь праці та соціального захисту населення обласних державних адміністрацій: за особистою заявою особи; за письмовою заявою працездатних дітей, родичів або інших осіб про можливість утримувати особу і зобов'язанням

здійснення необхідного догляду та за довідкою про наявність у них власної житлової площі; при встановленні інвалідам I або II групи, які не досягли пенсійного віку, III групи інвалідності за умови наявності в особи власного житла, придатного для життя, або родичів чи інших осіб, які мають можливість утримувати особу і забезпечувати за нею догляд; рішення суду про незаконне поміщення особи до будинку-інтернату.

5 НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ ЦЕНТРАМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ОСІБ, ЯКІ ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Згідно Закону України «Про протидію торгівлі людьми» від 20 вересня 2011 року № 3739-VI боротьба з торгівлею людьми – це система заходів, що здійснюються в рамках протидії торгівлі людьми, спрямованих на виявлення злочину торгівлі людьми, у тому числі незакінченого, осіб, які від цього постраждали, встановлення фізичних/юридичних осіб - торгівців людьми та притягнення їх до відповідальності.

З метою забезпечення реалізації прав, передбачених цим Законом, особи, які постраждали від торгівлі людьми, можуть бути направлені до одного з діючої мережі центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг).

З метою надання допомоги дітям, які постраждали від торгівлі дітьми, вони можуть влаштовуватися до центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та притулків для дітей з метою надання психологічної допомоги та забезпечення реабілітації у порядку, встановленому законодавством.

Умови перебування та надання послуг особам, які постраждали від торгівлі людьми, діючою мережею центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, територіальних центрів соціального обслуговування (надання соціальних послуг), центрів соціально-психологічної реабілітації дітей та притулків для дітей регулюються положеннями про зазначені заклади.

Суб'єктами, які здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми, є:

- 1) Президент України;
- 2) Кабінет Міністрів України;
- 3) центральні органи виконавчої влади;
- 4) місцеві органи виконавчої влади;
- 5) закордонні дипломатичні установи України;
- 6) заклади допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми.

Одним із закладів, що надають соціальні послуги особам, які постраждали від торгівлі людьми, зокрема, реабілітаційні є центр реабілітації

для осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Правовою основою надання соціальних послуг є Типове положення про центр реабілітації для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, затверджене Постановою Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 року № 987. Центр реабілітації для осіб, які постраждали від торгівлі людьми, є спеціалізованим закладом, діяльність якого спрямована на надання комплексу соціально-реабілітаційних послуг та організацію подання медичної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми, для виведення їх з кризового психологічного стану.

Центр виконує такі функції:

організовує надання постраждалим особам психологічних і юридичних послуг, інформує таких осіб про можливість отримання безоплатної правової допомоги відповідно до Закону України "Про безоплатну правову допомогу";

організовує проведення первинного медичного огляду постраждалих осіб з метою визначення виду, обсягу та місця подання їм у разі потреби медичної допомоги;

забезпечує проживання та харчування постраждалих осіб у разі їх перебування у центрі;

розробляє індивідуальні і групові програми реабілітації та соціально-психологічної адаптації постраждалих осіб;

проводить заходи щодо реінтеграції постраждалих осіб;

інформує населення про програми, функції, принципи діяльності центру;

проводить серед населення профілактичну роботу із запобігання торгівлі людьми.

Відомості про особисте життя та інша інформація про зазначених осіб, яка стала відома працівникам центру, не підлягає розголошенню.

Постраждалі особи можуть перебувати у центрі протягом часу, необхідного для їх реабілітації (але не більше ніж 3 місяці).

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Хто визнається біженцем?
2. Що становить зміст правового статусу біженців?
3. Які права мають особи, які потребують додаткового або тимчасового захисту?
4. Які соціальні послуги передбачені для біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту?
5. Які заклади надають соціальні послуги для бездомних осіб?
6. Куди влаштовуються безпритульні діти?
7. Які соціальні послуги надаються бездомним особам?
8. Хто організовує соціальну реабілітацію осіб, які постраждали від терористичного акту?
9. Які види послуг надаються особам, які постраждали від терористичного акту?
10. Які спеціалізовані установи надають соціальні послуги звільненим особам?
11. Якими видами соціальних послуг забезпечуються звільнені особи, які проживають у спеціальних будинках-інтернатах?
12. Які суб'єкти здійснюють заходи у сфері протидії торгівлі людьми?
13. Яка установа забезпечує надання комплексу соціально-реабілітаційних послуг та організацію подання медичної допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми?

ВИСНОВКИ

1. Правовою підставою надання соціальних послуг окремим категоріям осіб є Закони України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк» від 17 березня 2011 року, «Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей» від 2 червня 2005 року, «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» від 8 липня 2011, «Про боротьбу з тероризмом» від 20 березня 2003 року, «Про протидію торгівлі людьми» від 20 вересня 2011 року.

2. Для реалізації, зазначеними категоріями осіб, права на соціальні послуги створена така система установ: пункти тимчасового розміщення біженців, будинки нічного перебування, центри реінтеграції бездомних осіб, соціальні готелі, притулки для дітей служби у справах дітей, центри соціально-психологічної реабілітації дітей, соціально-реабілітаційні центри, центри соціальної адаптації, спеціальні будинки-інтернати, центри реабілітації для осіб, які постраждали від торгівлі людьми.

3. Основними видами соціальних послуг, які надаються окремим категоріям осіб є система соціально-реабілітаційних послуг, медичні послуги, освітні послуги, психологічні послуги, юридичні, послуги: "соціальна адаптація", "соціальний супровід при працевлаштуванні та на робочому місці", "надання притулку", інші соціальні послуги.

4. Соціальні послуги окремим категоріям осіб надаються протягом різного періоду: постраждалі від торгівлі людьми особи можуть перебувати у центрі протягом часу, необхідного для їх реабілітації (але не більше ніж 3 місяці); час перебування звільнених осіб в центрів залежить від їх індивідуальних особливостей та конкретних умов, що сприяють соціальній адаптації цієї особи до умов на волі; у спеціальному будинку-інтернаті особи можуть перебувати як тимчасово так і постійно; термін перебування у соціальному готелі встановлюється відповідно до укладеної між адміністрацією закладу та клієнтом угоди в кожному випадку індивідуально.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк: Закон України від 17 березня 2011 року № 3160-VI // Відомості Верховної Ради України. 2011. № 38. Ст.380
2. Про основи соціального захисту бездомних осіб і безпритульних дітей: Закон України від 2 червня 2005 року № 2623-IV // Відомості Верховної Ради України. 2005. N 26. Ст.354
3. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту: Закон України від 8 липня 2011 року // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 16. Ст.146
4. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закон України 22 вересня 2011 року № 3773-VI// Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст.179
5. Про протидію торгівлі людьми: Закону України від 20 вересня 2011 року № 3739-VI // Відомості Верховної Ради України. 2012. № 19-20. Ст.173
6. Про боротьбу з тероризмом: Закон України від 20 березня 2003 року № 638-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 25. Ст.180
7. Державний стандарт підтриманого проживання бездомних осіб: наказ Міністерства соціальної політики України від 3 квітня 2015 року № 372 // Офіційний вісник України. 2015 р. № 35. Ст. 1053
8. Державний стандарт соціальної інтеграції та реінтеграції бездомних осіб: наказ Міністерства соціальної політики України 19.09.2013 № 596 // Офіційний вісник. 2013 р. № 78. Ст. 2914
9. Положення про пункти тимчасового розміщення біженців: наказ Міністерства внутрішніх справ України 14 червня 2018 року № 503 // Офіційний вісник 2018 р. № 58. Ст. 2025
10. Порядок проведення соціальної реабілітації осіб, які постраждали від терористичного акту: постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 р. N 982 // Офіційний вісник України 2004 р. № 31. Ст. 2071

11. Порядок здійснення соціального патрулювання: наказ Міністерства соціальної політики України 19.07.2011 N 283 // Офіційний вісник України. 2011 р. № 62. Ст. 2483

12. Порядок проведення соціальної реабілітації осіб, які постраждали від терористичного акту: постанова Кабінету Міністрів України від 28 липня 2004 року № 982 // Офіційний вісник України. 2004 р. № 31. Ст. 2071

13. Типове положення про будинок нічного перебування: наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 14.02.2006 N 31 // Офіційний вісник. 2006 р. № 17. Ст. 1277

14. Типове положення про соціальний готель: наказ Міністерства праці та соціальної політики України 03.04.2006 N 98 // Офіційний вісник України. від 2006 р. № 16. Ст. 1213

15. Типове положення про центр обліку бездомних осіб: наказ Міністерства соціальної політики України від 19 квітня 2011 року № 135 // Офіційний вісник України 2011 р. № 49. Ст. 1986

16. Типове положення про центр реабілітації для осіб, які постраждали від торгівлі людьми: постанова Кабінету Міністрів України від 27 червня 2003 року № 987 // Офіційний вісник України. 2003 р. № 27. Ст. 1324

17. Типове положення про центр соціальної адаптації звільнених осіб: наказ Міністерства праці та соціальної політики України від 14 лютого 2006 року № 31 // Офіційний вісник України 2006 р. № 17. Ст. 1277

18. Типове положення про центр соціально-психологічної реабілітації дітей: постанов Кабінету Міністрів України від 28 січня 2004 р. N 87 // Офіційний вісник України. 2004 р. № 4. Ст. 168

19. Типове положення про спеціальний будинок-інтернат: наказ Міністерства соціальної політики України 09.11.2011 № 432 // Офіційний вісник України. 2011 р. № 96. Ст. 3507

20. Типове положення про центр соціальної адаптації звільнених осіб: наказ Міністерства праці та соціальної політики України 14.02.2006 N 31 // Офіційний вісник України. 2006 р. № 17. Ст. 1277

21. Типове положення про притулок для дітей служби у справах дітей: постанова Кабінету Міністрів України від 9 червня 1997 р. N 565 // Офіційний вісник України. 1997 р. № 24. Ст. 61

22. Типове положення про соціально-реабілітаційний центр (дитяче містечко): постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2005 р. N 1291 // Офіційний вісник України. 2005 р. № 52. Ст.3326